Aktual, 4.12.2013, str. 42, A3

Evidencijski broj / Article ID: 14251545
Vrsta novine / Frequency: Tjedna
Zemlja porijekla / Country of origin: Hrvatska
Rubrika / Section:

Aktual, 4.12.2013, str. 43, A3

Evidencijski broj / Article ID: 14251545
Vrsta novine / Frequency: Tjedna
Zemlja porijekla / Country of origin: Hrvatska
Rubrika / Section:

'Položaj knjige danas u Hrvatskoj? Uvijek se pitam gdje je to dno'

Pulski festival knjige i književnosti Sa(n)jam knjige, održavat će se od 5. do 15. prosinca. S direktoricom Sajma Magdalenom Vodopijom razgovarali smo o trenutačnoj situaciji oko književnosti i knjiga u Hrvatskoj, te ulozi nakladnika u svemu tome

/RAZGOVARAO/ SAŠA DRINIĆ / aktual@aktual.hr /SNIMKE/ TANJA DRAŠKIĆ SAVIĆ I ARHIVA PULSKOG SAJMA

Kraj godine ljubitelje knjiga i književnosti vodi u Pulu. Odredište kojem je teško odoljeti pulski je festival knjige i književnosti Sa(n)jam knjige, koji će se od 5. do 15. prosinca održavati u Domu hrvatskih branitelja u Puli. S direktoricom Sajma Magdalenom Vodopijom razgovarali smo o trenutačnoj javi koju nam donosi atmosfera oko književnosti i knjiga u Hrvatskoj, ulozi nakladnika u svemu tome, ali i načelima i razmišljanjima na kojima je nastao cijeli događaj koji se vrlo brzo od začetka prometnuo u jedan od najvažnijih događaja na kulturnoj sceni Hrvatske. Naša sugovornica nije željela komentirati zbivanja, pa ni konačnu presudu oko dodjele Kiklopa za Hit godine Nives Celzijus za knjigu «Gola istina». Ovogodišnji će Sajam obilježiti tri teme, brojni gosti i još jedna dodjela nagrade Kiklop. Sve je, doima se, spremno, gong samo što nije odjeknuo.

AKTUAL: Bliži nam se 19. pulski sajam knjiga. Između ostalog, obilježit će ga tema «Socijalizam na klupi». Možete li nam to malo pobliže opisati?

Temu su predložili mladi pulski znanstvenici Igor Duda, Andrea Matošević, Boris Koroman i Lada Duraković koji su okupljeni oko Centra za kulturna i povijesna istraživanja socijalizma pri pulskom sveučilištu. Sajam započinje velikim znanstvenim skupom «Socijalizam na klupi: kulturološke i povijesne interpretacije jugoslavenskoga i postjugoslavenskih društava», koji će se odvijati na Sveučilištu Jurja Dobrile od 5. do 7. prosinca i na kojem će sudjelovati 90-ak znanstvenika, iz Hrvatske i iz prostora bivših jugoslavenskih republika. Ne pamtimo u našem gradu tako velik i značajan znanstveni skup. Tema će biti zastupljena svih deset sajamskih dana posebnim programom u kojem će brojni autori analizirati povijesnu ulogu socijalizma i tragove njegova nasljeđa u današnjem društvu, kritički, bez cenzure, odbacujući jugonostalgiju kao model. Vrhunci ovog programa zasigurno će biti okrugli stol «Cenzura i autocenzura u socijalizmu i danas» te tribina Trećeg programa Hrvatskog radija «Medijska spektakularizacija socijalizma».

Presscut d.o.o. -- Domagojeva 2, 10000 Zagreb, Croatia -- tel.: +385 1 4550 385, fax.: +385 1 4550 407 -- www.presscut.hr -- helpdesk@presscut.hr

Aktual, 4.12.2013, str. 44, A3

Evidencijski broj / Article ID: 14251545
Vrsta novine / Frequency: Tjedna
Zemlja porijekla / Country of origin: Hrvatska
Rubrika / Section:

Ponosni smo na knjigu «Socijalizam na klupi: jugoslavensko društvo očima nove postjugoslavenske humanistike», koja je nastala suradnjom Sajma, pulskog Sveučilišta Juraj Dobrila i nakladničke kuće Srednja Europa. Mene posebno veseli što će u ovom programu nastupiti i legendarni Ivo Štivičić i što će se na Sajmu progovoriti o fenomenu u vrijeme jugoslavenskog socijalizma, TV seriji «Kuda idu divlje svinje».

AKTUAL: Nudite i «Izlet u Rusiju», a jedna je tema i «Vojvodina – regija u Regionu».

Iako smo i ranije surađivali pri stvaranju programa s hrvatskim sveučilištima, ova godina je doista posebna. Iza svake teme, uz programski odbor Sajma, stoji i partner i selektor iz redova akademske zajednice. Tako iza teme Izlet u Rusiju stoji mlada rusistica Ivana Peruško i Katedra rusistike Filozofskog fakulteta u Zagrebu. Ivana Peruško napravila je svojim odabirom novi Izlet u Rusiju, pokušala je i čini mi se uspjela, uhvatiti trenutak suvremene ruske književnosti i kulture. Dolaze nam zaista velika imena ruske literature: Ljudmila Ulickaja, Tatjana Tolstoj (Tolstaja), teoretičar, književni kritičar, putopisac Aleksandar Genis, poznati novinar i pisac Oleg Kašin, pjesnik Sergej Birjukov. Revija suvremenog ruskog filma pratit će ovu temu, kao i programi posvećeni ruskim klasicima Josifu Brodskom i Mikhailu Bulgakovom. Treći program Hrvatskog radija koji tradicionalno prati Sajam objavio je temat pod naslovom Izlet u Rusiju. Učinjeno je to uz veliki trud zagrebačke Rusistike i urednice Biljane Romić, a na sajam donosi nove prijevode djela suvremenih ruskih pisaca. Časopis je još jedan trag Sajma na koji smo ponosni.

Što se tiče teme Vojvodina – regija u regionu, iza nje stoji dr. Vladislava Gordić Petković s Filozofskog fakulteta u Novom Sadu i dugogodišnja kulturna suradnja Istre i Vojvodine. U goste nam dolaze kultni vojvođanski pisci Slobodan Tišma i Laslo Vegel, te sjajni pisci mlađe generacije, uglavnom okupljeni oko poznatog časopisa Severni Bunker: Srđan Srdić, Srđana V. Tešin, Mića Vujičić, Laslo Blašković i Tomislav Žigmanov. Znamo da će publika biti oduševljena i dolaskom dviju ikona novosadske kulturne scene, dolaskom filmskog redatelja Želimira Žilnika te glazbenika i kompozitora Borisa Kovača.

AKTUAL: Sajam je dokaz da se i u kriznim vremenima može raditi dobro i kvalitetno. Koliko je teško bilo organizirati ovogodišnji?

Istinski bipolaran osjećaj imam kad je ova godina u pitanju. S jedne strane, u meni je osjećaj veselja zbog izuzetnih suradnika koji su stasali uz sajam i polako ga preuzimaju, zbog izazovnih tema na kojima je bilo lijepo raditi i novih ljudi koji su prišli sajmu. S druge strane, kaos u kojem živimo iziskivao je nepoznate nam napore, puno ponavljanja u organizaciji, nepotrebne napetosti zbog nefunkcioniranja u najobičnijim dogovorima, a velika kriza u nakladništvu vrtjela nam je u glavi cijelu godinu pitanje: što sad? Sajam je neodvojivi dio nakladničke scene, svaki potres u nakladništvu, kriza svakog nakladnika neminovno se odražava i na Sajam.

OČEKUJU SE NOVI DOBITNICI Lani s Brankom Čegecom koji je dobio Kiklopa za najbolju zbirku poezije "Pun mjesec u Istanbulu"; Dragutin Tadijanović na Sajmu (desno)

AKTUAL: Bilo je godina kad su vaši suradnici radili volonterski, s ciljem da ovaj festival knjiga preživi. Je li to razdoblje sada iza vas?

Nikada se nije radilo potpuno volonterski na sajmu, ali su svi suradnici uvijek dio honorara donirali sajmu. Ni danas, kad je budžet relativno stabilan, nije puno drugačije. Svi naši suradnici još uvijek daju „popust" sajmu, jer su troškovi koje ne možemo izbjeći (najam prostora, tehničke usluge, porezi) svakim danom sve veći i jednostavno „pojedu" budžet.

AKTUAL: Možete li se prisjetiti situacije kad se rodila ideja za ovu lijepu, važnu i, očito, uspješnu priču i kako je sve počelo?

I ova priča koju vi zovete lijepom, a ja bih rekla da je zanimljiva, turbulentna, neobična i „drugačija", kao i sve takve priče nije započela nikakvim strategijama, nikakvim velikim ambicijama i promišljanjima. Ideja je izgovorena na jednom sastanku u Istarskoj županiji, bez puno razmišljanja o posljedicama i – dvadeset dana nakon toga otvoren je prvi Sajam knjige u Istri.

AKTUAL: Jeste li tada mislili da će trajati ovoliko dugo?

Nitko od nas koji smo utemeljili Sajam ni u primisli nije imao ovakvu dugovječnost. Te 1995. u Castropoli, maloj knjižari u kojoj je nastao Sajam, svi smo imali na pameti još nekoliko projekata, sajam je bio samo jedan od onih koje smo htjeli realizirati.

AKTUAL: Što je po vama ključ uspjeha?

Išli smo uvijek svojim putevima. Imamo uzore, ali nikada nikoga nismo kopirali. Sajam je autentična pulska priča, oblikovan je prema karakteru grada u kojem je stvoren, stvaraju ga pulski kreativci. Posebnost pulskom sajmu donijeli su ljudi poput Mauricija Ferlina koji knjigu i sve oko knjige vidi očima „autsajdera", kao znak, simbol, okosnicu i polazište za novu kreativnu priču. I oni suradnici koji nisu iz Pule, nakon vrlo kratkog vremena postaju dio puležanskog đira. Ta autentičnost, lagana pomaknutost od stvarnosti, nesputanost i iskrenost ono je što izdvaja pulski od ostalih festivala knjiga i autora u okruženju.

VOJO ŠILJAK POSTAO SIMBOL SAJMA "Vojo Šiljak i njegov brk sigurno su jedan od simbola pulskog Sajma. Program koji on vodi, Doručak s autorom, najvoljeniji je program i kod publike i kod autora koji nam dolaze, zahvaljujući njegovu šarmu, znanju i prepoznatljivom stilu", kaže Magdalena Vodopija

Aktual, 4.12.2013, str. 45, A3

Evidencijski broj / Article ID: 14251545
Vrsta novine / Frequency: Tjedna
Zemlja porijekla / Country of origin: Hrvatska
Rubrika / Section:

Niti jedna tema na sajmu nije prošla bez rasprava. To je nama uobičajeno: natezati se i oko najmanjih sitnica. Tomu je tako jer mi **NE RADIMO FESTIVAL AUTORA BEZ NAKLADNIKA.** Zatim treba imati sreće s autorima, a sve ideje koje su dobre i rode se tijekom rada na temi, trebaju imati osnovu u budžetu. Budžet nas uvijek neumoljivo poklopi i rasprave na kraju budu – borba s budžetom.

AKTUAL: Imate i himnu....
U godini u kojoj zbog odustajanja jednog sponzora Sajam gotovo nije održan, dobili smo puno podrške i neobičnih darova. Najneobičniji, najljepši dar sigurno je pjesma „Dajte mi Libar", pjesnika i glazbenika Livija Morosina, nenadmašne pojave istarske glazbene scene. Odmah smo je proglasili himnom Sajma.

AKTUAL: S čim ste vi najzadovoljniji u ovih 19 godina? Uz koju ste temu sajma osjetili zadovoljstvo da ste uspjeli napraviti nešto što je ostavilo dublji trag?
Svaka je tema nešto polučila i u nama i u publici, ali i među nakladnicima. Prvi veliki tematski uzlet imali smo s temom „Sinovi i kćeri" kada smo u godini osamostaljenja Crne Gore predstavljali suvremenu crnogorsku književnost. Tada smo zajedno s Antibarbarusom iz Zagreba objavili tri knjige, a redateljica Ines Pletikos snimila je dokumentarni film „Sinovi i kćeri u tranzicijskom Disneylandu" koji smo koproducirali. Programski najzadovoljnija sam bila temom Film. Tada mi se činilo da se ne radi samo o našem umijeću već i da su nam se „zvijezde posložile". Prošlogodišnja je pak tema „Bijelo i crno more" iznjedrila šest prijevoda turskih autora na hrvatski jezik. Prava su prodana na pulskom sajmu.

AKTUAL: Tko odlučuje o temama i kako se slažete oko toga?
Uvijek je nekoliko tema u igri. Najdugovječniji (i najiskusniji) na Sajmu Mauricio Ferlin, Miodrag Kalčić i ja donosimo konačnu odluku. Nikada nismo bili nesložni, dapače, gotovo u istom trenutku odreagiramo na temu koju odaberemo.

AKTUAL: Možete li se prisjetiti neke situacije i anegdota kad se najžustrije raspravljalo oko neke teme? Jesu li se oko nečega "lomila koplja"?
Niti jedna tema na sajmu nije prošla bez rasprava. To je nama uobičajeno: „lomiti koplja", raspravljati, natezati se i oko najmanjih sitnica. Tomu je tako jer mi ne radimo festival autora bez nakladnika. Vrlo nam je važno da se izdanja hrvatskih nakladnika uklope u temu. Zatim treba imati sreće s autorima, a sve ideje koje su dobre i rode se tijekom rada na temi, trebaju imati osnovu u budžetu. Budžet nas uvijek neumoljivo poklopi i rasprave na kraju budu – borba s budžetom.

AKTUAL: Jedna od prepoznajnica sajma svakako je karizmatični brk Vojo Šiljak.
Vojo Šiljak i njegov brk sigurno su jedan od simbola pulskog Sajma. Program koji on vodi, Doručak s autorom, najvoljeniji je program i kod publike i kod autora koji nam dolaze, zahvaljujući njegovu šarmu, znanju i prepoznatljivom stilu. Vojo je ove godine ukoričio dio Doručka, objavio je knjigu u nakladi Disputa, i nosi nam je na dar.

AKTUAL: Pulski sajam na programu je ubrzo nakon zagrebačkog Interliberа. Kako gledate na Interliber, za kojeg mnogi kažu da bi trebao biti puno kvalitetniji?
Interliber je odraz želja nakladnika, preciznije velikih nakladnika. Dok god oni ne budu promijenili mišljenje i zaželjeli neki drugačiji Interliber, on će biti ovakav kakvog imamo. Osobno, željela bih da je Interliber značajan europski međunarodni sajam, takav Hrvatskoj nedostaje. No, trebalo bi promijeniti termin, a ne bi bilo loše ni prostor, stvoriti prepoznatljivu i autentičnu koncepciju. Sve je to moguće, samo treba volje i, naravno, dosta novca.

AKTUAL: Kako ocjenjujete položaj knjige danas u Hrvatskoj?
Uvijek se pitam gdje je to dno.

AKTUAL: Koliko tomu pridonose nakladnici? Pitam to stoga što ste ove godine suorganizatori konferencije o nakladništvu za vrijeme sajma?
Nakladnici sigurno snose dio odgovornosti. Mnogi od njih žive u nepostojećem, davno prošlom svijetu i ne pada im na pamet hvatati korak s današnjim trenutkom. Problem je što je nakladnička scena razjedinjena i što je nepodržavanje kolega koji nešto pokušavaju postalo pravilo. No, i ujedinjeni nakladnici s čvrstim programom teško bi prošli u ovom trenutku podivljalog neoliberalnog kapitalizma u našoj zemlji, rušenju svih vrijednosti, ignoriranju knjige kao jedne od najvećih kulturoloških vrijednosti. Hvalevrijedna je inicijativa katedri za informatičke znanosti iz Zadra i Osijeka koje su osmislile međunarodnu konferenciju o nakladništvu. Naravno da smo im se pridružili. Izuzetno nam je važno da Sajam, uz predstavljanje autora i nakladnika, ima stručne programe koji otvaraju pitanja bitna za napredak struke.

AKTUAL: Koji bismo model trebali primijeniti da se to promijeni?
Ne treba izmišljati „toplu vodu". Poznato je da je njemački model najbolji i najrazrađeniji u Europi, po njemu je rađen i onaj poljski koji bi nama mogao biti blizak.

AKTUAL: Koliko će tomu pomoći tržište Europske unije?
Bolje bi bilo reći europski fondovi, ali i oni se neće otvarati ako nema ujedinjenosti nakladnika i dobrih, razrađenih ideja.

AKTUAL: Što vas osobno pokreće u radu?
Klasično: nove ideje i novi ljudi. A najviše mlada ekipa koja je stasala uz Sajam: Rea Korani, Vibor Juhas, Matko Plovanić, Iris Mošnja, Tina Zenzerović i Nina Plovanić.

AKTUAL: Možete li izdvojiti najdraži novi naslov našeg autora u posljednje dvije, tri godine?
Ima ih više, no neću ih navoditi, neki od njih su u ovogodišnjoj konkurenciji za Kiklopa pa ne smijem o tome govoriti.

AKTUAL: Koliko mladi autori u Hrvatskoj imaju motiva pisati?
Istinski pisac, mlad ili star, sigurno ima motiv i, što je najvažnije, poriv za pisanjem. On se ne okreće za trenutačnim redcarpetovskim odsjajima bljeskalica, ni za tim hoće li mu to što piše netko odmah objaviti. Piše jednostavno zato što mu je to poziv i što bez pisanja ne može. Tako barem govori moje iskustvo s pravim piscima.

AKTUAL: Iduće godine jubilarni je dvadeseti Sa(n)jam knjige. Kakvi su planovi?
Ne volim obljetnice. Uvijek se u čovjeka uvuče nešto konformističko, a svaki me konformizam guši. No imamo sjajnu temu: 1914. – Grad u slobodnom padu. Obilježavamo, zajedno s cijelom Europom, godinu početka Velikog rata, a ujedno se bavimo svojim gradom – Pulom, najvećom ratnom lukom Carstva i krhotinama visokog urbaniteta kojeg smo dosegli baš te 1914.

Presscut d.o.o. -- Domagojeva 2, 10000 Zagreb, Croatia -- tel.: +385 1 4550 385, fax.: +385 1 4550 407 -- www.presscut.hr -- helpdesk@presscut.hr